

ĐAU BỤNG MẠN

PHẠM THỊ NGỌC TUYẾT

1. ĐẠI CƯƠNG

- ĐỊNH NGHĨA ĐAU BỤNG MẠN THÌ DỰA VÀO TIÊU CHUẨN CÓ ÍT NHẤT 3 CƠN ĐAU TRONG ÍT NHẤT 3 THÁNG GÂY ẢNH HƯỞNG ĐẾN SINH HOẠT. THỰC TẾ LÂM SÀNG, ĐAU BỤNG KÉO DÀI TRÊN 1 HOẶC 2 THÁNG CÓ THỂ XEM NHƯ MẠN TÍNH.
- NHÓM NGHIÊN CỨU ROME Ở TRẺ EM ĐỀ NGHỊ PHÂN NHÓM ĐAU BỤNG MẠN DỰA TRÊN BIỂU HIỆN LÂM SÀNG: (1) ĐAU BỤNG KÈM TRIỆU CHỨNG KHÓ TIÊU, (2) ĐAU BỤNG KÈM THAY ĐỔI ĐẠI TIỆN, (3) ĐAU BỤNG BỘC PHÁT RIÊNG RẼ, VÀ (4) HỘI CHỨNG ĐAU CÓ CHU KỶ.

2. NGUYÊN NHÂN

NGUYÊN NHÂN THƯỜNG GẶP NHẤT CỦA MỖI NHÓM LÀ ĐAU BỤNG CHỨC NĂNG (ĐBCN). TỪ "CHỨC NĂNG" ĐƯỢC DÙNG TRONG CHUYÊN KHOA TIÊU HÓA KHI KHÔNG TÌM THẤY NGUYÊN NHÂN DO BẤT THƯỜNG CƠ THỂ HỌC, NHIỄM TRÙNG, VIÊM, HOẶC SINH HÓA CHO CHỨNG ĐAU BỤNG.

2.1. ĐAU BỤNG MẠN VÙNG THƯỢNG VỊ

- KHÓ TIÊU CHỨC NĂNG.
- CÓ KÈM VIÊM ĐƯỜNG TIÊU HÓA TRÊN:
 - + TRÀO NGƯỢC DẠ DÀY THỰC QUẢN.
 - + LOÉT DẠ DÀY.
 - + VIÊM DẠ DÀY DO *HELICOBACTER PYLORI*.
 - + LOÉT DO THUỐC KHÁNG VIÊM KHÔNG CORTICOID.
 - + BỆNH CROHN.
- NHỮNG RỐI LOẠN VẬN ĐỘNG:
 - + LIỆT DẠ DÀY VÔ CĂN.
 - + RỐI LOẠN VẬN ĐỘNG ĐƯỜNG MẬT.
 - + GIẢ TẮC RUỘT.
- NHỮNG RỐI LOẠN KHÁC:
 - + VIÊM TỤY MẠN.
 - + VIÊM GAN MẠN.
 - + VIÊM TÚI MẬT MẠN.
 - + TẮC NGHẼN KHÚC NỐI NIỆU QUẢN BỂ THẬN.
 - + MIGRAINE BỤNG.
 - + NHỮNG RỐI LOẠN TÂM LÝ.

2.2. ĐAU BỤNG MẠN KÈM THAY ĐỔI ĐẠI TIỆN

- HỘI CHỨNG RUỘT KÍCH THÍCH (IBS)
- VIÊM LOÉT ĐẠI TRÀNG, BỆNH CROHN.
- BỆNH LÝ NHIỄM TRÙNG:
 - + NHIỄM KÝ SINH TRÙNG (*GIARDIA*, *BLASTOCYSTIS HOMINIS*, *DIENTAMEBA FRAGILIS*)

BỆNH VIỆN NHI ĐỒNG 2

- + NHIỄM VI TRÙNG (*C DIFFICILE, YERSINEA, CAMPYLOBACTER, LAO*)
- BẤT DUNG NẠP LACTOSE
- BIẾN CHỨNG TÁO BÓN (ĐẠI TRĂNG PHÌNH TO, SÓN PHÂN, XOĂN ĐẠI TRĂNG SIGMA CÁCH HỒI)
- TIÊU CHẢY DO THUỐC, TÁO BÓN.
- BỆNH LÝ PHỤ KHOA.
- KHỐI U (*LYMPHOMA, CARCINOMA*).
- NHỮNG RỐI LOẠN TÂM LÝ.

2.3. ĐAU BỤNG BỘC PHÁT RIÊNG RẼ

- ĐAU BỤNG CHỨC NĂNG.
- NHỮNG RỐI LOẠN TẮC NGHẼN:
 - + BỆNH CROHN.
 - + XOAY RUỘT BẤT TOÀN CÓ HOẶC KHÔNG XOĂN RUỘT.
 - + DÍNH SAU MỔ.
 - + LYMPHOMA RUỘT NON.
 - + LẠC NỘI MẠC TỬ CUNG.
 - + NHIỄM TRÙNG (*LAO, YERSINEA*).
 - + VIÊM DẠ DÀY RUỘT BẠCH CẦU ÁI TOÀN.
- THỐNG KINH.
- NHỮNG RỐI LOẠN CƠ XƯƠNG.
- TẮC NGHẼN KHÚC NỐI NIỆU QUẢN BỂ THẬN.
- CHỨNG MIGRAINE BỤNG.
- RỐI LOẠN CHUYỂN HÓA PORPHYRIN CÁCH QUẢNG CẤP TÍNH.
- NHỮNG RỐI LOẠN TÂM LÝ.

2.4. CƠN ĐAU BỤNG CẤP CÓ CHU KỲ

- MIGRAINE BỤNG.
- BỆNH LÝ HỆ NIỆU TẮC NGHẼN.
- XOAY RUỘT BẤT TOÀN, B/C TẮC RUỘT KHÔNG LIÊN TỤC.
- VIÊM TỤY TÁI DIỄN.
- BỆNH ĐƯỜNG MẬT.
- THƯƠNG TÀN GÂY CHOÁN CHỖ TRONG SỌ.
- BỆNH DẠ DÀY.
- ÓI CHU KỲ.
- NHỮNG RỐI LOẠN TÂM LÝ.

3. TIẾP CẬN CHẨN ĐOÁN VÀ XỬ TRÍ

3.1. CẦN TÌM NGUYÊN NHÂN THỰC THỂ, KHI CÓ CÁC TRIỆU CHỨNG BÁO ĐỘNG

- MÁT CÂN.
- CHẬM PHÁT TRIỂN.
- ÓI NHIỀU.
- TIÊU CHẢY NHIỀU.
- XUẤT HUYẾT TIÊU HÓA.

- TRIỆU CHỨNG KHÁC NGOÀI ĐƯỜNG TIÊU HÓA: SỐT, PHÁT BAN, VIÊM KHỚP, PHÙ...
- RỐI LOẠN TÂM THẦN.
- TIỀN CĂN GIA ĐÌNH CÓ VIÊM LOÉT DẠ DÀY, BỆNH VIÊM RUỘT MẠN.
- KHÁM LÂM SÀNG BẤT THƯỜNG: ĐAU KHU TRÚ Ở HẠ SƯỜN HOẶC HÓ CHẬU PHẢI, PHẢN ỨNG THÀNH BỤNG, ..

3.2. LÀM CÁC XÉT NGHIỆM TÂM SOÁT NGUYÊN NHÂN KHI BỆNH NHÂN CÓ CÁC BIỂU HIỆN GỢI Ý (XEM LƯU ĐỒ)

3.3. CẦN LOẠI TRỪ CÁC NGUYÊN NHÂN NGOẠI KHOA

- TẮC NGHẼN KHÚC NỐI NIỆU QUẢN BỂ THẬN.
- XOAY RUỘT BẤT TOÀN CÓ/HOẶC KHÔNG XOĂN RUỘT.
- THƯƠNG TÀN GÂY CHOÁN CHỖ TRONG SỌ.

3.4. CHẾ ĐỘ HỘI CHẨN

- TẠI KHOA KHÁM BỆNH: BỆNH NHÂN ĐƯỢC KHÁM TẠI BÀN KHÁM CỦA KHOA TIÊU HÓA.
- TẠI CẤP CỨU: BỆNH NHÂN VỚI BIỂU HIỆN CƠN ĐAU BỤNG BỘC PHÁT RIÊNG RẾ, SAU KHI ĐÃ LOẠI TRỪ CÁC NGUYÊN NHÂN NGOẠI KHOA, HỘI CHẨN VÀ CHUYỂN KHOA TIÊU HÓA.
- TẠI CÁC KHOA KHÁC, LOẠI TRỪ NGUYÊN NHÂN NGOẠI KHOA, LÀM CÁC XÉT NGHIỆM THƯỜNG QUY NHƯ: HUYẾT ĐÒ, SỎI PHÂN, SIÊU ÂM BỤNG, TỔNG PHÂN TÍCH NƯỚC TIỂU TRONG KHI CHỜ HỘI CHẨN KHOA TIÊU HÓA (TRONG 24 GIỜ)

3.5. TIÊU CHUẨN NHẬP VIỆN

- ĐA SỐ KHÔNG CÓ CHỈ ĐỊNH NHẬP VIỆN.
- BỆNH ĐƯỢC KHÁM, THEO DÕI VÀ ĐIỀU TRỊ TẠI BÀN KHÁM CỦA KHOA TIÊU HÓA.
- CHỈ NHẬP VIỆN KHI NGHI NGỜ CÓ NGUYÊN NHÂN NGOẠI KHOA, CẦN TÌM NGUYÊN NHÂN THỰC THỂ, GIA ĐÌNH LO LẮNG VÀ YÊU CẦU CHO NHẬP VIỆN.

BỆNH VIỆN NHI ĐỒNG 2

